

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi luotsauslain ja alusliikennepalvelulain muuttamisesta

Asia

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi luotsauslain ja alusliikennepalvelulain muuttamisesta (HE 207/2016 vp).

Valiokuntakäsittely

Valiokunnan mietintö: Liikenne- ja viestintävaliokunta (LiVM 26/2016 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

luotsauslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan luotsauslain (940/2003) 2 ja 5 §, 6 §:n 3 ja 6 momentti, 12, 14, 16 ja 18 §, 20 a §:n 2 momentti sekä 21 §,
sellaisina kuin ne ovat, 2 §, 6 §:n 3 ja 6 momentti sekä 16 ja 21 § laissa 1050/2010, 5 § osaksi laeissa 645/2010, 1050/2010 ja 592/2011, 12 ja 14 § laeissa 645/2010 ja 1050/2010, 18 § laissa 645/2010 ja 20 a §:n 2 momentti laissa 998/2015, ja
lisätään 1 §:ään uusi 2 momentti sekä lakiin uusi 4 d ja 11 a—11 d § seuraavasti:

1 §

Lain tarkoitus

— — — — —
Lisäksi lain tarkoituksena on säätää velvollisuudesta käyttää luotsia, luotsien tehtävistä ja vastuusta sekä luotsausyhtiön oikeuksista ja velvollisuuksista.

Eduskunnan vastaus EV 219/2016 vp

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) *luotsauksella* alusten ohjailuun liittyvää toimintaa, jossa luotsi toimii aluksen päällikön neuvonantajana sekä vesialueen ja merenkulun asiantuntijana;
- 2) *luotsilla* henkilöä, jonka Liikenteen turvallisuusvirasto on ohjauskirjan myöntämällä hyväksynyt toimimaan luotsina Suomen vesialueella sekä 21 kohdassa tarkoitettulla Saimaan kanavan vuokra-alueella;
- 3) *luotsausyhtiöllä* osakeyhtiötä, joka on perustettu Luotsausliikelaitoksen muuttamisesta osakeyhtiöksi annetulla lailla (1008/2010);
- 4) *luotsipaikalla* luotsattavaksi väyläksi määrätyn väylän avomerren puoleisessa päässä tai väylällä olevaa karttaan merkittyä aluetta, jossa luotsi nousee alukseen tai poistuu aluksesta tai jossa vaihdetaan luotsia;
- 5) *yleisellä kulkuväylällä* vesilain (587/2011) 1 luvun 3 §:n 1 momentin 13 kohdassa tarkoitettua yleistä kulkuväylää;
- 6) *VTs-viranomaisella* alusliikennepalvelulain (623/2005) 2 §:n 4 kohdassa tarkoitettua VTs-viranomaista;
- 7) *jäänmurtajalla* alusta, jota käytetään alusten jääluokista ja jäänmurtaja-avustuksesta annettussa laissa (1121/2005) tarkoitettua jäänmurtaja-avustuksen antamiseen;
- 8) *valtionaluksella* sota-, rajavartiolaitos-, poliisi- ja tullialusta sekä alusta, jota muussa kuin kaupamerenkulussa käytetään pääasiassa valtion tarkoitukseen;
- 9) *SOLAS-yleissopimuksella* ihmishengen turvallisuudesta merellä vuonna 1974 tehtyä kansainvälistä yleissopimusta (SopS 11/1981) ja siihen myöhemmin tehtyjä muutoksia;
- 10) *automaattisella tunnistusjärjestelmällä (AIS)* SOLAS-yleissopimuksen navigoinnin turvallisuutta koskevassa V luvussa tarkoitettua alusten automaattista tunnistusjärjestelmää;
- 11) *STCW-yleissopimuksella* merenkulkijoiden koulutusta, pätevyyskirjoja ja vahdinpitoa koskevaa vuoden 1978 yleissopimusta (SopS 22/1984) ja siihen myöhemmin tehtyjä muutoksia;
- 12) *laivasimulaattorilla* STCW-yleissopimuksen mukaisesti arvioitua oppilaitoksen tai ammattikorkeakoulun merenkulkijoiden koulutuksessa käyttämää laivasimulaattoria;
- 13) *MARPOL-yleissopimuksella* alusten aiheuttaman meren pilaantumisen ehkäisemisestä vuonna 1973 tehtyyn kansainväliseen yleissopimukseen liittyvää vuoden 1978 pöytäkirjaa (SopS 51/1983) ja siihen myöhemmin tehtyjä muutoksia;
- 14) *IGC-säännöstöllä* nesteytettyjä kaasuja irtolastina kuljettavien alusten rakentamista ja varustamista koskevaa Kansainvälisen merenkulkujärjestön (IMO) säännöstöä;
- 15) *IMDG-säännöstöllä* vaarallisten aineiden kuljetusta kappaletavarana aluksessa koskevaa IMO:n säännöstöä;
- 16) *öljyllä* kivennäisöljyä kaikissa muodoissaan, mukaan luettuina raakaöljy, polttoöljy, öljyliete, öljyjäte ja jalostetut tuotteet;
- 17) *nesteytettyllä kaasulla* IGC-säännöstön 19 luvussa tarkoitettuja aineita ja niihin rinnastettavia nesteytettyinä kuljetettavia kaasuja;
- 18) *haitallisella nestemäisellä aineella* ainetta, joka on luokiteltu kuuluvaksi MARPOL-yleissopimuksen kemikaaliluettelon luokkaan X, Y tai Z;
- 19) *vaarallisella kiinteällä irtolastilla* SOLAS-yleissopimuksen liitteen VII luvun A 1 osan 7 säännössä määriteltyä vaarallista kiinteää irtolastia;

Eduskunnan vastaus EV 219/2016 vp

20) *INF-lastilla* SOLAS-yleissopimuksen VII luvun D osassa tarkoitettua lastia, joka sisältää säteilytettyä ydinpolttoainetta, plutoniumia tai eräitä radioaktiivisia jätteitä ja jota kuljetetaan IMDG-säännösten mukaisesti;

21) *Saimaan kanavan vuokra-alueella* aluetta, jota koskee Saimaan kanavan Venäjälle kuuluvan osan ja siihen liittyvän alueen vuokraamisesta Suomen tasavallalle sekä Saimaan kanavan kautta tapahtuvasta alusliikenteestä Suomen tasavallan ja Venäjän federaation välillä tehty sopimus (SopS 8/2012);

22) *Saimaan kanavalla* kanava-alueella Saimaan kanavan vuokra-alueella sijaitsevan Brusnitsin sulun alasataman ja Suomen alueella sijaitsevan Mälkiän sulun yläsataman välillä;

23) *Saimaan vesialueella* järvistä koostuvaa järvioluetta, jolla sijaitsee luotsinkäyttövelvollisuuden piiriin kuuluva Saimaan väylästä, lukuun ottamatta Saimaan kanavaa.

4 d §

Toimintakäsikirja

Luotsausyhtiön on laadittava ja ylläpidettävä toimintakäsikirjaa, jossa on kuvattu:

- 1) luotsauspalvelujen tarjoaminen;
- 2) menettelyt, joilla varmistetaan luotsille tässä laissa säädettyjen oikeuksien ja velvollisuuksien noudattaminen;
- 3) luotsauksia koskeva tiedonvaihto ja yhteistoiminta VTS-viranomaisen kanssa; sekä
- 4) toiminta onnettomuus- ja poikkeustilanteissa.

Toimintakäsikirja on toimitettava Liikenteen turvallisuusvirastolle tiedoksi ennen kuin se otetaan käyttöön ja jokaisen päivityksen jälkeen.

5 §

Velvollisuus käyttää luotsia

Suomen vesialueella ja Saimaan kanavan vuokra-alueella olevilla luotsattaviksi väyliksi määritellyillä yleisillä kulkuväylillä on velvollinen käyttämään luotsia:

- 1) alus, alusyhdistelmä tai hinausyhdistelmä, joka kuljettaa irtolastina öljyä, nesteytettyä kaasua, haitallisia nestemäisiä aineita tai vaarallista kiinteää ainetta tai kuljettaa INF-lastia;
- 2) alus tai alusyhdistelmä, joka liikennöi Suomen aluevesillä ja joka on suurimmalta pituudeltaan yli 70 metriä tai suurimmalta leveydeltään yli 14 metriä;
- 3) Saimaan kanavalla tai Saimaan vesialueella liikennöivä:
 - a) alus tai alusyhdistelmä, joka on suurimmalta pituudeltaan yli 35 metriä;
 - b) hinausyhdistelmä, jossa hinattavan pituus on yli 35 metriä ja hinaus liittyy muuhun kuin puutavaran uittoon;
- 4) ulkomainen valtionalus, joka on suurimmalta pituudeltaan yli 15 metriä.

Velvollisuus käyttää luotsia ei koske:

- 1) Suomen valtionalusta;
- 2) jäänmurtajaa, jota käytetään sopimuksen perusteella alusten jääluokista ja jäänmurtaja-avustuksesta annetussa laissa tarkoitetun jäänmurtaja-avustuksen antamiseen;

Eduskunnan vastaus EV 219/2016 vp

3) yleiseen tiehen kuuluvaa lauttaa ja alusta, joka on yksinomaan saariston kehityksen edistämiseksi annetun lain (494/1981) 5 §:ssä tarkoitettussa liikenteessä tai vastaavanlaisessa liikenteessä Ahvenanmaan maakunnassa;

4) venäläistä alusta sen liikennöidessä vain Saimaan kanavan vuokra-alueella;

5) hinausyhdistelmää silloin, kun se ei kuljeta irtolastina öljyä, nesteytettyä kaasua, haitallisia nestemäisiä aineita, vaarallista kiinteää ainetta eikä INF-lastia ja:

a) hinaajan ja hinattavan yhteenlaskettu pituus on enintään 70 metriä; tai

b) hinaaja on pituudeltaan enintään 50 metriä ja hinattavan pituus on enintään 110 metriä ja hinaaja on varustettu ammattikäyttöön tarkoitettulla A-luokan automaattisella tunnistusjärjestelmällä (AIS), jolla voidaan ilmaista, että hinaus on käynnissä.

Velvollisuudesta käyttää luotsia on vapautettu:

1) alus, joka on kokonsa puolesta velvollinen käyttämään luotsia, mutta jonka päällikölle Liikenteen turvallisuusvirasto on myöntänyt:

a) kyseistä alusta ja väylää koskevan 14 §:ssä tarkoitettua linjaluotsinkirjan; tai

b) kyseistä alusta ja väylää tai vesialuetta koskevan 16 §:ssä tarkoitettua erivapauden;

2) säiliöalus, joka on suurimmalta pituudeltaan enintään 90 metriä tai suurimmalta leveydeltään enintään 14 metriä ja jonka päällikölle ja perämiehelle Liikenteen turvallisuusvirasto on myöntänyt kyseistä alusta ja väylää koskevan linjaluotsinkirjan ja joka:

a) kuljettaa irtolastina nesteytettyä maakaasua (LNG); tai

b) on kaksoisrunkoinen ja kuljettaa irtolastina kevyttä tai vähärikkistä polttoöljyä;

3) Saimaan vesialueella ja Saimaan kanavan Suomen puoleisella osalla, kyseisen vesialueen sisäisessä liikenteessä liikennöivä alus, alusyhdistelmä, hinaaja ja hinausyhdistelmä silloin, kun se ei kuljeta 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua lastia;

4) alus, jolle Liikenteen turvallisuusvirasto on myöntänyt 21 §:ssä tarkoitettua poikkeuksen.

Liikenteen turvallisuusvirasto voi perustelluista turvallisuus- tai ympäristönsuojelullisista syistä päättää, että nimetyn päällikön tai tietyn aluksen on käytettävä luotsia.

Aluksen päällikön on aluksen saapuessa alusliikennepalvelulaissa tarkoitettulle VTS-alueelle ilmoitettava VTS-keskukselle, käyttääkö hän 3 momentissa tarkoitettua vapautusta ja, jos käyttää, ilmoitettava vapautuksen numero.

6 §

Maksuvelvollisuus ja hinnoittelu

Saimaan kanavalla ja Saimaan vesialueella peritään alennettuun yksikköhintaan perustuvaa maksua. Alennettu yksikköhinta on enintään kaksi kolmasosaa varsinaisesta yksikköhinnasta.

Luotsausyhtiön on pidettävä julkisesti saatavilla perittävät yksikköhinnat ja alennetut yksikköhinnat sekä muista suoritteista perittävät hinnat ja niiden määräytymisperiaatteet. Lisäksi mahdolliset alennukset ja niiden perusteet on oltava julkisesti nähtävillä. Luotsausyhtiön on neuvoteltava luotsauspalveluja käyttävien kanssa luotsausmaksujen tasosta sekä tarvittaessa tarjottavan palvelun laadusta. Luotsausyhtiön on toimitettava kyseisiä neuvotteluja varten ehdotukset luotsausmaksujen muuttamiseksi sekä ehdotettujen muutosten syyt viimeistään kolme kuukautta ennen muutosten voimaantuloa. Uudet hinnat voivat tulla voimaan aikaisintaan hintojen muutositilmoitusta seuraavan kalenterivuoden alusta.

Eduskunnan vastaus EV 219/2016 vp

11 a §

Luotsaustutkinnot

Luotsaustutkinto sisältää seuraavat osa-alueet:

1) peitepiirroskoe ja reittisuunnitelman laatiminen, joiden avulla selvitetään hakijan väylätuntemus;

2) kirjallinen koe, johon kuuluu kysymyksiä tutkinnon kohteena olevan väylän tai väylien olosuhteita, liikennöintiä, alusliikennepalvelua, jäänmurtoa ja satamia koskevista asioista sekä tämän lain ja tämän lain nojalla annetuista säännöksistä ja alusliikennepalvelulain säännöksistä;

3) laivasimulaattorissa tehtävä koe, jossa selvitetään tutkinnon suorittajan kyky navigoida alusta laatimansa reittisuunnitelman mukaisesti optisesti ja tutkan avulla, kyky käsitellä ja kuljettaa alusta tutkinnon kohteena olevalla väylällä tai väylillä ja satamassa, kyky reagoida kohtaanvaan ja risteävään liikenteeseen, kyky toimia vuorovaikutuksessa aluksen komentosiltahenkilöstön, muun liikenteen ja alusliikennepalvelun kanssa sekä kyky toimia poikkeustilanteissa;

4) kirjallinen ja laivasimulaattorissa tehtävä koe, jossa selvitetään, että tutkinnon suorittaja tuntee erityyppisten alusten ohjailuominaisuudet, erityyppisten ohjauslaitteiden ja navigointilaitteiden toiminnan sekä kykenee toimimaan hinaajien kanssa ja ankkuroimaan aluksen.

Vaadittavat luotsaustutkinnon osa-alueet on suoritettava hyväksytysti ennen 11 b §:ssä tarkoitettua koeluotsausta.

Luotsaustutkinnon järjestäjä antaa suorituksesta todistuksen tai hylkäävän päätöksen.

Liikenteen turvallisuusvirasto antaa tarkemmat teknisluontoiset määräykset 1 momentissa tarkoitettua luotsaustutkinnon osa-alueiden sisällöstä, suorituksen hyväksymiseen ja hylkäämiseen liittyvistä yksityiskohdista sekä tutkinnosta annettavasta todistuksesta.

11 b §

Koeluotsaus

Tämän lain 12 §:ssä tarkoitetun luotsin ohjauskirjan tai 14 §:ssä tarkoitetun linjaluotsinkirjan hakijan on koeluotsauksessa osoitettava käytännössä kykenevänsä turvallisesti luotsaamaan, navigoimaan ja käsittelemään alusta hakemuksen kohteena olevalla väylällä sekä pystyvänsä toimimaan vuorovaikutuksessa aluksen komentosiltahenkilöstön, muun liikenteen ja alusliikennepalvelun kanssa sekä omaavansa riittävän paikallistuntemuksen.

Luotsin ohjauskirjan tai linjaluotsinkirjan saamisen edellytyksenä oleva koeluotsaus on tehtävä väylällä siihen suuntaan, joka merkitään luotsin ohjauskirjaan tai linjaluotsinkirjaan.

Koeluotsauksen ottaa vastaan Liikenteen turvallisuusviraston palveluksessa oleva, viraston tehtävään nimeämä virkamies, jolla on merikapteeninkirja ja joka on perehtynyt luotsausasioihin.

Koeluotsauksessa on oltava läsnä aluksen päällikkö ja, jos aluksen päälliköllä ei ole linjaluotsinkirjaa, myös kokenut luotsi, jolla on ohjauskirja kyseiselle väylälle. Luotsin ohjauskirjan saamiseen liittyvässä koeluotsauksessa on aina oltava läsnä kokenut luotsi, jolla on ohjauskirja kyseiselle väylälle.

Koeluotsauksen vastaanottaja antaa koeluotsauksesta todistuksen tai hylkäävän päätöksen. Hylätty koeluotsaus voidaan uusida sen jälkeen, kun hakija on suorittanut vähintään kaksi harjoittelumatkaa koeluotsauksen kohteena olevalla väylällä hakemuksen kohteena oleviin suuntiin.

Eduskunnan vastaus EV 219/2016 vp

Liikenteen turvallisuusvirasto antaa tarkemmat määräykset koeluotsauksessa noudatettavista menettelytavoista, järjestelyistä, olosuhteista sekä koeluotsausasiakirjoista.

11 c §

Luotsaustutkintojen järjestäminen

Luotsaustutkintoja voi järjestää oppilaitos tai ammattikorkeakoulu, jonka laadunhallintajärjestelmä on arvioitu ja hyväksytty STCW-yleissopimuksen mukaisesti.

Liikenteen turvallisuusvirasto arvioi, täyttääkö oppilaitos tai ammattikorkeakoulu 1 momentissa tarkoitetut yleiset vaatimukset sekä 11 d §:ssä säädetty luotsaustutkintojen järjestäjää koskevat erityisvaatimukset. Arvion perusteella Liikenteen turvallisuusvirasto hyväksyy vaatimukset täyttävän oppilaitoksen tai ammattikorkeakoulun tämän hakemuksesta luotsaustutkinnon järjestäjäksi siinä laajuudessa kuin tutkintojen järjestäjä täyttää 11 d §:n tarkoitetut erityisvaatimukset.

Liikenteen turvallisuusvirasto vastaa luotsaustutkintotoiminnan järjestämisestä, jos vaatimukset täyttäviä luotsaustutkintoja järjestäviä oppilaitoksia tai ammattikorkeakouluja ei ole.

11 d §

Luotsaustutkintojen järjestäjää koskevat erityisvaatimukset

Edellä 11 c §:ssä tarkoitetulla oppilaitoksella tai ammattikorkeakoululla on oltava:

1) nimetty luotsaustutkinnoista vastaava henkilö sekä merenkulkijoiden koulutukseen hyväksytty, luotsaustutkintoihin perehtynyt opetushenkilöstö;

2) yksityiskohtainen tutkinto-ohjelma, joka perustuu tässä laissa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä säädettyihin luotsin ohjauskirjan, linjaluotsinkirjan ja erivapauden saamisen edellytyksenä oleviin tutkintovaatimuksiin;

3) käytössään laivasimulaattori, jossa on luotsaustutkinnoissa tarvittavat, teknisesti riittävän korkeatasoiset, kunkin tutkinnon simulointiin soveltuvat ohjelmistot, ajantasaiset luotsattavat väylät ja alusmallit;

4) luotsaustutkinnoissa tarvittavat tilat ja välineet;

5) sellainen 11 c §:n 1 momentissa tarkoitettu laadunhallintajärjestelmä, joka kattaa 1—4 kohdassa säädetty vaatimukset; sekä

6) julkisesti saatavilla olevat tutkintojen hinnoitteluperusteet ja tutkintojen yksikkö hinnat, jotka määräytyvät tutkintojen järjestämisestä aiheutuvien keskimääräisten kustannusten perusteella.

Liikenteen turvallisuusvirastolla on oikeus saada tutkintojen järjestäjältä toiminnan valvonnan kannalta tarpeelliset tiedot 1 momentissa tarkoitetuista seikoista ja tehdä tarkastuksia tutkinnon järjestäjän koulutustiloissa, joissa tässä laissa tarkoitettuja tutkintoja järjestetään, sekä olla läsnä tutkintotilaisuuksissa. Tarkastuksissa on noudatettava, mitä hallintolain (434/2003) 39 §:ssä säädetään. Liikenteen turvallisuusvirasto voi antaa tutkintojen järjestäjälle huomautuksen tai kirjallisen varoituksen, jos tutkintojen järjestäjä ei enää täytä tutkintojen järjestämisen edellytyksiä tai jos tutkintojen järjestämistä ei hoideta asianmukaisesti. Virasto voi myös peruuttaa 11 c §:ssä tarkoitetun hyväksynnän, jos huomautuksessa tai kirjallisessa varoituksessa todettuja epäkohtia ei poisteta kohtuullisen ajan kuluessa. Tutkinto-ohjelman hyväksyntä voidaan kuitenkin peruuttaa kokonaan vain, jos epäkohdat ovat merkittäviä.

Eduskunnan vastaus EV 219/2016 vp

Tutkintojen järjestäjän on suorittaessaan tässä laissa tarkoitettuja tehtäviään noudatettava, mitä hallintolaissa, viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999), sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetussa laissa (13/2003) ja kielilaissa (423/2003) säädetään. Tutkintojen järjestäjän 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuun henkilöstöön sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkemmat säännökset 1 momentin 1—6 kohdassa tarkoitetuista erityisvaatimuksista. Liikenteen turvallisuusvirasto voi antaa tarkempia teknisluo-
toisia määräyksiä tutkinto-ohjelman sisällöstä ja tutkintojen menettelytavoista.

12 §

Luotsin ohjauskirja

Luotsilla on oikeus luotsata niillä väylillä, joihin hän on Liikenteen turvallisuusviraston myöntämällä ohjauskirjalla saanut luotsausoikeuden. Ohjauskirjan myöntämisen edellytyksenä on, että hakijalla on:

- 1) merikapteeninkirja;
- 2) sellainen terveys ja kunto, joka vaaditaan kauppa-aluksessa kansipalveluksessa olevalta;
- 3) harjoittelumatkoja ohjauskirjaan merkittävällä väylällä tai väylällä ja laivasimulaattorissa;
- 4) todistus luotsaustutkinnon:
 - a) 11 a §:n 1 momentissa tarkoitettujen tutkinnon osa-alueiden suorittamisesta; tai
 - b) 11 a §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettujen tutkinnon osa-alueiden suorittamisesta silloin, kun hakija on hakemusta edeltävien viimeisten viiden vuoden aikana suorittanut jotakin toista väylää koskevan tutkinnon, johon ovat kuuluneet 11 a §:n 1 momentin 3 ja 4 kohdassa tarkoitettujen tutkinnon osa-alueet, tai hakija on suorittanut aikaisemmin lain voimaan tullessa voimassa olleen 21 §:n nojalla annetuissa säännöksissä tarkoitettua simulaattorissa tehtävän kokeen;
- 5) todistus koeluotsauksesta sillä väylällä, jolle ohjauskirjaa haetaan;
- 6) tarvittava suomen ja ruotsin kielen taito.

Luotsin ohjauskirja myönnetään enintään viideksi vuodeksi, ja se voidaan hakemuksesta uudistaa. Luotsin ohjauskirjan uudistamisen edellytyksenä on, että luotsi osoittaa ylläpitäneensä ammattitaitoaan ja säilyttäneensä väylätuntemuksensa ja että hänellä on sellainen terveys ja kunto, joka vaaditaan kauppa-aluksessa kansipalveluksessa olevalta.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkemmat säännökset ohjauskirjan myöntämisen ja uudistamisen edellytyksistä sekä ohjauskirjaan merkittävistä tiedoista. Liikenteen turvallisuusvirasto voi antaa tarkempia määräyksiä luotsin ohjauskirjan hakemiseen ja uudistamiseen liittyvistä menettelyistä sekä vahvistaa hakemuslomakkeet tai niiden sähköisen muodon.

14 §

Linjaluotsinkirja

Liikenteen turvallisuusvirasto voi hakemuksesta myöntää väylä- ja aluskohtaisen linjaluotsinkirjan aluksen päällikölle tai perämiehelle, joka osoittaa tuntevansa aluksen käyttämän väylän, silloin kun:

Eduskunnan vastaus EV 219/2016 vp

1) alus on kokonsa puolesta luotsinkäyttövelvollinen 5 §:n 1 momentin 2 tai 3 kohdan mukaisesti;

2) säiliöalus on suurimmalta pituudeltaan enintään 90 metriä tai suurimmalta leveydeltään enintään 14 metriä ja kuljettaa irtolastina nesteytettyä maakaasua (LNG); tai

3) säiliöalus on kaksoisrunkoinen ja suurimmalta pituudeltaan enintään 90 metriä tai suurimmalta leveydeltään enintään 14 metriä ja kuljettaa irtolastina kevyttä tai vähärikkistä polttoöljyä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu aluskohtainen linjaluotsinkirja voidaan myöntää päällikön tai perämiehen hakemuksesta koskemaan myös toista alusta, joka kooltaan ja teknisiltä ominaisuuksiltaan oleellisilta osin vastaa hakemuksen kohteena olevaa alusta.

Linjaluotsinkirjan myöntämisen edellytyksenä on, että hakija:

1) on osallistunut hakemuksen kohteena olevan aluksen tai 2 momentissa tarkoitettun aluksen navigointiin päällikkönä tai perämiehenä linjaluotsinkirjaan merkittävällä väylällä tai väylällä ja laivasimulaattorissa;

2) esittää todistuksen luotsaustutkinnon:

a) 11 a §:n 1 momentin 1—3 kohdassa tarkoitettujen tutkinnon osa-alueiden suorittamisesta; tai

b) 11 a §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettujen tutkinnon osa-alueiden suorittamisesta silloin, kun hakija on hakemusta edeltävien viimeisten viiden vuoden aikana suorittanut jotakin toista väylää koskevan tutkinnon, johon on kuulunut mainitun momentin 3 kohdassa tarkoitettu osa-alue, tai on suorittanut aikaisemmin lain voimaan tullessa voimassa olleen 21 §:n nojalla annetuissa säännöksissä tarkoitettua simulaattorissa tehtävän kokeen;

3) esittää todistuksen koeluotsauksesta sillä väylällä, jolle linjaluotsinkirjaa haetaan;

4) hallitsee tarvittavassa laajuudessa suomen tai ruotsin kieltä.

Sellaisilla luotsattavaksi määritellyillä väylillä, jotka sijaitsevat alusliikennepalvelulain 5 §:ssä tarkoitettuja tiedotuksia, 6 §:ssä tarkoitettua navigointiapua sekä 7 §:ssä tarkoitettua alusliikenteen järjestelypalvelua tarjoavan VTS-keskuksen alueella, linjaluotsinkirjan voi saada myös sillä edellytyksellä, että hakija:

1) täyttää 3 momentin 1 kohdassa säädetyn vaatimuksen;

2) on suorittanut 3 momentin 2 kohdassa tarkoitettun tutkinnon ja 3 kohdassa tarkoitettun koeluotsauksen englannin kielellä;

3) hallitsee tarvittavassa laajuudessa englannin kielen;

4) tuntee väyläalueen navigoinnissa, alusliikennepalvelussa ja jäänmurtopalvelussa käytettävän paikannimistön suomeksi tai ruotsiksi.

Linjaluotsinkirja myönnetään enintään viideksi vuodeksi, ja se voidaan hakemuksesta uudistaa. Linjaluotsinkirjan uudistamisen edellytyksenä on, että kirjan haltija osoittaa ylläpitäneensä ammattitaitoaan ja säilyttäneensä väylätuntemuksensa.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkemmat säännökset linjaluotsinkirjan myöntämisen ja uudistamisen edellytyksistä sekä linjaluotsinkirjaan merkittävistä tiedoista. Liikenteen turvallisuusvirasto voi antaa tarkempia määräyksiä linjaluotsinkirjan hakemiseen ja uudistamiseen liittyvistä menettelyistä sekä vahvistaa hakemuslomakkeet tai niiden sähköisen muodon.

Erivapaus

Liikenteen turvallisuusvirasto voi hakemuksesta myöntää kokonsa puolesta luotsinkäyttövelvollisen aluksen, alusyhdistelmän tai hinausyhdistelmän päällikölle tai perämiehelle aluskohtaisen erivapauden velvollisuudesta käyttää luotsia, jos aluksen bruttovetoisuus on alle 3 700. Erivapaus voidaan myöntää joko yksittäiselle tai useammalle luotsattavaksi määritetylle väylälle tai kaikille väylille jollakin rajatulla vesialueella.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu aluskohtainen erivapaus voidaan myöntää päällikön tai perämiehen hakemuksesta koskemaan myös toista alusta, joka kooltaan ja teknisiltä ominaisuuksiltaan oleellisilta osin vastaa hakemuksen kohteena olevaa alusta.

Erivapauden myöntämisen edellytyksenä on, että hakijalla on:

1) kokemusta aluksen navigoinnista viimeisten viiden vuoden aikana hakemuksen kohteena olevalla väylällä tai väylillä aluksen päällikkönä tai perämiehenä:

a) vähintään 12 kuukautta, josta vähintään 6 kuukautta hakemuksen kohteena olevassa tai 2 momentissa tarkoitettussa aluksessa; tai

b) vähintään 8 kuukautta hakemuksen kohteena olevassa tai 2 momentissa tarkoitettussa aluksessa ja vähintään yksi harjoittelukerta laivasimulaattorissa hakemuksen kohteena olevien väyläliikenteen koosteella; sekä

c) kymmenen harjoittelumatkaa kanavalla kumpaankin suuntaan, jos hakemus koskee Saimaan kanavaa;

2) päällikkönä tai perämiehenä toimimiseen vaadittava kansipäällystön pätevyyskirja;

3) sellainen terveys ja kunto, joka vaaditaan kauppa-aluksessa kansipalveluksessa olevalta;

4) todistus luotsaustutkinnon 11 a §:n 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitettujen osa-alueiden suorittamisesta taikka mainitun momentin 2 kohdassa tarkoitettujen osa-alueiden suorittamisesta, jos hakija on hakemusta edeltävien viimeisten viiden vuoden aikana suorittanut jotakin toista väylää koskevan tutkinnon, johon on kuulunut mainitun momentin 3 kohdassa tarkoitettu osa-alue tai hakija on suorittanut aikaisemmin lain voimaan tullessa voimassa olleen 21 §:n nojalla annetuissa säännöksissä tarkoitettujen simulaattorissa tehtävän kokeen; sekä

5) tarvittava suomen tai ruotsin kielen taito.

Erivapauden myöntämisen edellytyksenä on, ettei alusturvallisuus tai ympäristö vaarannu. Erivapauteen voidaan liittää ehtoja, jotka koskevat aluksen vahtijärjestelyjä tai päällystön kokemusta aluksen navigoinnissa.

Erivapaus myönnetään enintään viideksi vuodeksi ja se voidaan hakemuksesta uudistaa, jos hakija osoittaa ylläpitäneensä ammattitaitoaan, säilyttäneensä väylätuntemuksensa ja erivapauden saamisen muut edellytykset ovat edelleen olemassa.

Liikenteen turvallisuusvirasto voi peruuttaa erivapauden, jos myöntämisen perusteet lakkaavat olemasta voimassa, erivapauden saanut rikkoo toistuvasti tätä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä ja määräyksiä tai muita alusliikennettä koskevia säännöksiä ja määräyksiä tai muutoin vaarantaa toiminnallaan alusliikenteen turvallisuutta.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkemmat säännökset erivapauden uudistamisen edellytyksistä sekä erivapauteen merkittävistä tiedoista. Liikenteen turvallisuusvirasto voi antaa tarkempia määräyksiä erivapauden hakemiseen ja uudistamiseen liittyvistä menettelyistä sekä vahvistaa hakemuslomakkeet tai niiden sähköisen muodon.

Eduskunnan vastaus EV 219/2016 vp

18 §

Valvonta

Liikenne- ja viestintäministeriö huolehtii luotsaustoiminnan yleisestä ohjauksesta ja kehittämisestä.

Liikenteen turvallisuusvirasto valvoo tämän lain muiden kuin 6 §:n säännösten noudattamista.

VTS-viranomainen ilmoittaa välittömästi Liikenteen turvallisuusvirastolle havaitsemistaan poikkeamista, jotka koskevat luotsinkäyttövelvollisuuden noudattamista, luotsin ohjauskirjan, linjaluotsinkirjan ja erivapauden käyttöä sekä luotsauspalvelujen tarjoamista.

Liikenteen turvallisuusviraston on toimitettava teknisen käyttöyhteyden avulla VTS-viranomaiselle ajantasaiset tiedot luotsin ohjauskirjoista, linjaluotsinkirjoista, erivapauksista ja poikkeuksista luotsinkäyttövelvollisuudesta. Poikkeuksista Liikenteen turvallisuusvirasto voi ilmoittaa VTS-viranomaiselle myös muulla tavalla kuin teknisen käyttöyhteyden avulla.

Luotsauspalveluja tarjoavan yhtiön on toimitettava VTS-viranomaiselle sähköisesti ajan tasalla olevat tiedot luotsintilauksista ja käynnissä olevista luotsauksista. Yhtiön on ilmoitettava VTS-viranomaiselle poikkeamista tai häiriöistä luotsaustoiminnassa.

20 a §

Muutoksenhaku

Liikenteen turvallisuusviraston muuhun päätökseen sekä luotsaustutkinnon järjestäjän tekemään tutkintoa koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua Liikenteen turvallisuusvirastolta siten kuin hallintolaissa säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

21 §

Tarkemmat määräykset, luettelot ja poikkeukset

Liikenteen turvallisuusvirasto antaa tarkemmat määräykset luotsattavista väylistä ja luotsipaikoista sekä julkaisee niistä luetteloa.

Liikenteen turvallisuusvirasto pitää luetteloa myöntämistään luotsin ohjauskirjoista, linjaluotsinkirjoista, erivapauksista ja poikkeuksista velvollisuudesta käyttää luotsia.

Liikenteen turvallisuusvirasto voi hakemuksesta myöntää aluksille poikkeuksia velvollisuudesta käyttää luotsia, jos alusturvallisuutta ja ympäristöä ei vaaranneta ja velvollisuutta koskevien säännösten noudattaminen olisi ilmeisen tarkoitukseton tai kohtuuttoman hankalaa:

1) erityisten sää- tai jääolosuhteiden vuoksi, öljy- tai kemikaalivahinkojen torjuntatoimien ja torjunnan harjoittamisen vuoksi, kansainväliseen yhteistyöhön liittyvien, rajatulla alueella toteutettavien harjoitusten vuoksi tai kilpailujen, pelastustoimien tai rajaturvallisuustehtävien suorittamiseksi; tai

2) vesirakennustyömaalla tehtävää työtä varten, putken, kaapelin tai muun sellaisen laskemiseksi, luotsattavilla väylillä tehtäviä huoltotöitä varten, tietyllä vesialueella suoritettavaa tutki-

Eduskunnan vastaus EV 219/2016 vp

mustoimintaa varten, hinauksessa suoritettavaa erikoiskuljetusta varten tai saariston kehityksen edistämistä annetun lain 5 §:ssä tarkoitettujen liikenne- ja kuljetuspalvelujen turvaamiseksi harjoitettavaa liikennettä varten.

Liikenteen turvallisuusvirasto voi 3 momentissa tarkoitetuilla perusteilla myös myöntää luot-sausyhtiölle poikkeuksia velvollisuudesta tarjota luotsauspalveluja.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Edellä 4 d §:ssä tarkoitettu toimintakäsikirja on laadittava ja toimitettava Liikenteen turvalli-suusvirastolle kuuden kuukauden kuluessa tämän lain voimantulosta.

Laki

alusliikennepalvelulain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan alusliikennepalvelulain (623/2005) 3 §:n 3, 4 ja 6 momentti ja 17 §:n 1 momentin 1 kohta, sellaisina kuin niistä ovat 3 §:n 3, 4 ja 6 momentti laissa 791/2013, ja
lisätään 18 §:ään uusi 3 momentti, jolloin nykyinen 3 momentti siirtyy 4 momentiksi ja 19 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

3 §

Soveltaisala

Lakia sovelletaan merenkulun tiedonhallintaan ja ilmoitusvelvollisuuksiin, jotka koskevat Suomen satamissa käyviä meriliikenteessä olevia aluksia.

Lakia ei kuitenkaan sovelleta, ellei tässä laissa tai sen nojalla annetuissa säännöksissä tai mää-räyksissä tai tässä laissa tarkoitetuissa alusliikennepalveluun osallistumista tai ilmoitusvelvolli-suuksia koskevissa säännöksissä toisin säädetä:

- 1) sota-aluksiin, puolustusvoimien aluksiin, rajavartiolaitoksen aluksiin eikä muiden viran-omaisten aluksiin, joita ei käytetä kaupallisiin palveluihin;
- 2) kalastusaluksiin, perinnealuksiin, alle 45 metriä pitkiin huvialuksiin;
- 3) hinaajiin silloin, kun ne siirtyvät ilman lastia ja hinattavaa kahden suomalaisen sataman vä-lillä.

Aluksen turvatoimiin, alusjätteisiin, luotsaukseen, tullaukseen ja Schengenin rajasäännöstöön liittyvistä ilmoituksista säädetään erikseen.

Eduskunnan vastaus EV 219/2016 vp

17 §

Alusliikenteen tilapäinen ohjaaminen erityistilanteissa

VTS-viranomainen voi tarvittaessa poikkeavien sää-, jää- tai vedenkorkeusolosuhteiden vuoksi tai VTS-alueella olevan erikoiskuljetuksen taikka meripelastustapahtuman tai muun liikennettä rajoittavan tai vaarantavan seikan vuoksi tilapäisesti määrätä:

- 1) vesialueen, väylän tai väylän osan suljettavaksi tai avattavaksi;

18 §

VTS-viranomaisen ilmoitusvelvollisuudet

VTS-viranomaisen velvollisuudesta vastaanottaa alusten luotsinkäyttöä koskevat ilmoitukset ja ilmoittaa Liikenteen turvallisuusvirastolle luotsauslain (940/2003) noudattamiseen liittyvistä havainnoistaan säädetään mainitussa laissa.

19 §

VTS-viranomaisen toimintakäsikirja

Toimintakäsikirjassa on määriteltävä luotsauslaissa säädettyjä velvoitteita koskevat menettelytavat, ilmoituskäytännöt ja yhteistyö Liikenteen turvallisuusviraston ja luotsauslaissa tarkoitetun luotsausyhtiön kanssa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 201 .

Helsingissä 12.12.2016

Eduskunnan puolesta

puhemies

pääsihteeri